

Velja po pošti:
 celo leto naprej . K 28.—
 pol leta " " " 13.—
 četrt leta " " " 6-50
 en mesec " " " 2-20
 Hemčijo celoletno " 29.—
 ostalo inozemstvo " 35.—
Ljubljani na dom:
 celo leto naprej . K 24.—
 pol leta " " " 12.—
 četrt leta " " " 6.—
 en mesec " " " 2.—
 pri prejemih mesečno K 1-50

SLOVENE

Inserati:
 Enostolpna pettirvsta (72 mm):
 za enkrat . . . po 15 v
 za dvakrat . . . " 13 "
 za trikrat . . . " 10 "
 za večkrat primeren popust.
Poslano in rekl. notice:
 enostolpna pettirvsta (72 mm)
 30 vinarjev.
Izhaja:
 vsak dan, izvenredno nedelje in
 praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Pokopini se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
 Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
 hran. račun št. 26.511. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.

Velik čin.

Dne 18. t. m., v jubilejnim zasedanju kranjskega deželnega zbora, se od strani večine S. L. S. storil sklep, ki je važen, da prekaša po svoji dalekosežnosti morebiti vse, kolikor jih je naš deželni zastop v petdesetih letih svojega delovanja sploh kdaj storil. Na enak način pa spada med najvažnejše bo v kulturnem ter gospodarskem življenju imel tako blagodejne posledice, kakor ne kmalu kateri drugi.

V naši deželi, materi kmečkega združništva, je vsled polomov liberalnih in drugih zavodov »Agro-Merkurja« in »Glavne posojilnice« nastalo neko vzneurenje in nezaupanje, ki je pretilo med združništvom sploh. Sicer se je vendar vsled solidnosti našega združništva primeroma hitro poglobila, toda S. L. S. je to priliko uporabila, da je naše združništvo postavila na še bolj ena tla, kakor je dozdaj bilo, je tako en mah vso malodušnost in nesigurnost razpršila in slovensko gospodarstvo organizacijo pomaknila tako naprej, da lahko mirno zre v bodočnost, kaj nastopijo kakršnekoli krize in razmere, in sta ji vedno večja rast in napredek zagotovljena za vse čase.

Večina S. L. S. je, da sklepe v seji kranjskega deželnega zbora dne 18. t. m. nakratko resumiramo (podrobno poročilo o njih itak pričakujemo na za določenem mestu), sklenila, da se ustanovi **deželni združniški urad** z vso primerno kompetenco glede na naše združništvo, nadalje se dovoli »Združni zvezi« 12.000 K letne podpore in posodi za združništvo ves vseučiliški sklad v znesku 700.000 K ter na enak način **združništvo opre na deželo**, da bo zanj odšel tudi z dvema milijonoma garantirala in stala za njim z svojo denarno močjo, kreditom in gledom ter skrbela, da se bo vsak čas pametno in varno vodilo.

Ta sklep je tako blagosen in narodnogospodarsko pomemben, da ni treba daljšega razmotrivanja: S. L. S. je z njim zopet pridobila za vse ljudstvo in deželo toliko zaslugo, da spada to delo med njena največja. Koliko pa naši stranki sploh na tem, da obvaruje ljudstvo škode, ki jo je povzročilo naravnost zločinsko gospodarstvo liberalnega denarnega zavoda, je pokazal tudi njen istega dne, 18. t. m. v kranjskem deželnem zboru storjeni sklep, da se dovoli za nedolžne žrtve »Glavne

posojilnice« deželna podpora in upripori tudi akcija za saniranje od strani države.

Izvestni ljudje bodo seveda zagagnali vpitje, zakaj se je za deželni združniški urad in za povzdigo slovenskega združništva vseučiliški sklad posodil ter bodo seveda kričali, da so »klerikalci s tem slovensko vseučilišče pokopali, požrli in prodali«. Seveda na to očitiranje noben človek, ki ima kaj soli v glavi, nič ne bo dal. Vseučiliški sklad je ena tistih nesrečnih Hribarjevih idej, kakor jih je ta dični mož imel vedno na razpolago. Ta fond je velika neumnost, naravnost rečeno. Slovensko vseučilišče bomo namreč, kakor hitro bo politična situacija ugodna, dobili kakor pribito; prav tako pa je pribito, da ga bo takrat država ustanovila, ne glede na to, ali ima dežela kak vseučiliški fond, ali ga nima: čim bo slovensko vseučilišče sklenjeno, bo tudi od države ustanovljeno. Vseučiliški fond dežele nima zato nobenega pomena in z njim za slovensko vseučilišče ni absolutno nič narejeno. Ta fond leži mrtev in ni za nobeno koristno reč uporabljen; s sklepom večine S. L. S. pa bo zdaj služil za stvar, ki je za naše ljudstvo največje in najdalekosežnejše važnosti, za rast in procvit slovenskega združništva. To bo naše ljudstvo tudi razumelo in zato bo upitje nekaterih zelenih ljudi v Ljubljani brez vsakega pomena.

S. L. S. pa sme zopet s ponosom zreti na veliko delo v korist celokupnega slovenskega ljudstva, ki ji bo za to globoko hvaležno.

Deželni zbor.

Seja dne 18. februarja 1911.

RAZPRAVA O ZDružNIŠKEM ZAKONU.

Zasedanje kranjskega deželnega zbora 18. t. m. se sme imenovati po pravici historično, saj kar se tiče narodnega gospodarstva naše dežele in njega najvažnejše panoge, združništva. S. L. S. je prišla v tem zasedanju z načrtom, kako našo združniško organizacijo tako konsolidirati, da je ne more omajati nobena kriza, naj nastopi iz kakršnegakoli vzroka. Večina našega deželnega zbora je s tem svojim načrtom, ki ga je zbornica tudi sprejela in uveljavila, zagotovila za vse čase združništvu zdrav napredek in prva posledica tega sklepa bo, da se bo ohranilo vse, kar je življenja in razvoja

zmožno, vse, kar pa je na združnem polju gnjilega, bo izginilo. Dežela stoji zdaj z vso svojo močjo za združništvom in mu s tem zagotavlja vse veliko jamstvo in kredit, ki ga ona sama uživa; s tem je S. L. S. inaugurirala novo dobo v združništvu in storila tak velik korak naprej za ljudsko blagostanje, da mu dozdaj ni bilo enakih.

Skoro malenkostno je spričo tega se preveč baviti s prežalostno vlogo, ki so jo pri tej priliki igrali v deželnem zboru naši liberalci. Pravzaprav bi bili za povzdigo našega združništva tudi tisti poslanci, ki uživajo malo vredno čast zastopati ostanke liberalizma v naši deželi, lahko glasovali in, kar se tiče principa tega zakona, so zanj res tudi oddali svoje glasove; a za konkretne predloge, kako o združništvo povzdigniti, niso glasovali, ker pri tem ni odletela nobena drobtina za njihovo stranko. Oni, ki so zasnovali svoje združništvo le za to, da naše ubijejo, seveda niso izlepa mogli glasovati za to, da se združništvo poda pod varstvo in nadzorstvo dežele in tako res služijo svojem pravemu namenu. Zato se ni čuditi, da so liberalci v sobotni seji kranjskega deželnega zbora predstavljali tako usmiljenja vredne figure, kakor še nikoli in da so se sami kolikor le mogoče potrudili, da napravijo vtis političnih mrličev I. vrste. Tudi sobotna seja našega deželnega zbora je bila čeden pogreb, kar se liberalcev tiče, in če bi ne bilo dr. Trillerja, bi manjkalo celo za tak kondukt primerne muzike. — Kar se dr. Tavčarja tiče, ta mož ima zdaj že dolgo to navado, da vsako za liberalce žalostno reč še bolj žalostno napravi, in tako je tudi topot zapel svojo elegijo s tisto svojo gesto premaganega starega leva, ki ni več zainteresirana; potem pa je odšel in s tem dokumentiral, kako malo je liberalcev pri koristnem ljudskem delu sploh zraven treba.

Dobili so pa v seji 18. t. m. tudi izvestni »mladini« zasluženo lekcijo in zlasti na adresu enega so se naslovile tako gorke, da mu bodo še dolgo po ušesih šumele. Sploh ni bila ta seja nič kaj veselega za tiste gospode profesorje, ki jim gre naš deželni odbor tako zelo na roko, pa zato v znak svoje hvalečnosti pri liberalcih čezenj zabavljajo. Bil je pa dr. Triller tisti, ki je to reč sprožil, za kar mu bodo gotovi gospodje jako malo hvaležni.

Slovensko ljudstvo pa s še večjim zaupanjem — če je večje sploh še mogoče — gleda v svoje zastopnike, ki so zanj zopet storili nekaj pozitivnega in

dalekosežnega, ki ni namenjeno za en dan, za en hipen in blesteč vtisek, marveč se bo poznalo desetletja in desetletja in še veliko delj, bo narodno blagostanje dvignilo na stopnjo, kakršne danes morda še slutiti ne moremo. In zato so bile upravičene in so zadele žebelj na glavo one besede dr. Krekove, ki jih je zaklical liberalcem, ko so gonili pesem, da se je slovensko vseučilišče pokopalo, ker se je sklenilo Hribarjev mrtvi vseučiliški, za dosego vseučilišča absolutno brezpomembni fond obrniti v posojilo slovenski združniški organizaciji: »Ljudstvo bo imelo na te vaše fraze le en odgovor: **smejalo se vam bo, smejalo in samo smejalo — smejalo, kakor se vam je že, se vam danes in se vam bo še v bodoče!**« — Tako bodi in tako tudi bo!

× × ×

Popoldansko sejo 18. t. m. je otvoril okoli 5. ure popoldne deželni glavar pl. Šuklje in jo vodil do konca okoli 11. ure popoldni.

Deželni glavar javlja, da je šestoročlanski odsek, ki je bil v dopoldanski seji na predlog dr. Šusteršiča izvoljen, da se posvetuje o tem, kako združništvo v deželi pospešiti ter predložiti zbornici že v prihodnji seji glede tega konkretne predloge, imel sejo in pozove referenta o tej stvari, poslanca Jarca, da o njega sklepih poroča.

Profesor Jarc nato referira o

PREDLOGIH ZA POSPEŠEVANJE ZDružNIŠTVA.

Šestoročlanski odsek predlaga zbornici sledeče:

I.

Deželni zbor vidi v združništvu najvažnejši faktor narodnega gospodarstva v deželi in spoznava kot nujno dolžnost dežele, zastavi vse moči za prosopek združne organizacije na Kranjskem.

II.

Ustanovi se deželni združniški urad, ki ima poslovati v vseh združnih zadevah kot strokovni organ deželnega odbora. V ta namen se dovoli za leto 1911. poseben kredit v znesku 10.000 K.

III.

Kot od deželne uprave odobrena združna organizacija v deželi Kranjski ima veljati »Združna zveza« v Ljubljani, pod pogojem, da se podvrže redni reviziji deželnega združnega urada.

Deželnemu odboru se naroča, delovati odločno na to, da se po možnosti združijo vse v deželi Kranjski poslu-

LISTEK.

O delniških družbah.

Dr. Ivan Černe.
 (Konec.)

To varstvo je pa tudi zelo potrebno, kajti ravno nepremišljeno, ali pa direktno z goljufnim namenom osnovane družbe so lahko usodnega pomena za prebivalstvo, ki hitro verjane sirenskim glasovom ustanovnikov. Taki ljudje tako radi zidajo zlate grane in če kdo zna dobro govoriti, jih naj brzo premoti. Ustanovniki dobe za svoje delo, uresničenje te »imenitne in pahalne ideje« bogato nagrado, lepo plačana mesta, prodajo drago svoja posestva in naprave družbi, tako da je silno obremenjena, še predno začne pravzaprav delovati in ima na ta način že pri rojstvu kal smrti v sebi.

Mnogo takih ustanov ima svoje podnje dejanje pred sodiščem, kjer poznajo pravo vrednost ustanovnikov. Večina družb pa prav dobro uspeva in razdeljuje vsako leto visoke dividende. Delničarji nimajo izgovorjenih nikakoli obresti od naloženega kapitala; izdelajo samo takozvane interka-

larne obresti, ki jih dobé delničarji za časa zidanja podjetja in dokler družba še ne začne s produkcijo. Dividenda — imenuje se zato tako, ker jo upravni svet razdeli med družabnike — je samo del dobička, ki ga je skupila družba v prošlem letu. Po visokosti dividende cenimo delnice in računamo njih vrednost. Ker se ravna po dobičku, izplačajo ob ugodnih letih nekatera podjetja visoke dividende, drugi zavodi pa vodijo v modrem izpoznanju, da sledijo za leti dobre konjunktore redno slaba leta, svojo dividendno politiko tako, da hranijo v ugodnih letih za slabe. Ko torej drugod ne razdeljujejo dividende vsled slabe kupčije, odpro oni svoje žitnice in delijo. To pa vpliva; delnice poskočijo na borzi, moč podjetja raste in skoro moremo z gotovostjo reči, da bodo kmalu vabili na novo emisijo delnic in povišali glavnicu za nekaj milijonov.

Kar pa je ob ugodnih letih samobesbi umevno, je mogoče storiti tudi umetno. Kako se premnogokrat določa dividenda — seveda dokler še gre — vemo; toliko in toliko moramo letos razdeliti. Godi se to večkrat posebno pred novimi izdajami delnic in takrat pokažejo visoke dividende svojo čarovno moč: komaj razpiše upravni

svet novo emisijo, že je podpisana in kar trga jo se za delnice.

Semtertje pa provzroči povišanje glavnice vse druge spekulacije. Ustanovnikom je namreč pogostokrat izgovorjena pravica, da dobe delnice novih emisij po starem prvotnem kursu. Seveda se te pravice ustanovniki dobro poslužijo in velik dobiček v žep vtaknejo. Recimo, da notirajo delnice na borzi 475 K, ustanovniki jih pa morajo dobiti po kursu prve emisije, n. pr. po 425 kron, torej zaslužijo pri vsaki delnici 50 kron. V principu gotovo ne bo proti temu nihče govoril, kajti samo pravičnoma je, da dobijo ustanovniki družbe, ki se je izkazala kot potrebna in sedaj lepo prospeva, še potem ugodnosti in žanjejo na ta način sad svojega truda; ali kaj, ko je mnogokrat ravno ta ustanovniški dobiček vzrok povišanja glavnice. V sedemdesetih letih je bila ta politika zelo v rabi in je dobila beseda »ustanovnik« postranski pomen, ki je bil kaj malo časten. Sedaj so se tudi v tem oziru razmere izboljšale, vendar se pripete še semtertja taki slučajji. Ob tej priliki se seveda čudijo ljudje, če kakšen zavod, ki je razvijal vsestransko delavnost in je razdeljeval visoke dividende, pride v konkurz. Bilanco je lahko ugodno postaviti in pravo stanje družbe umetno

prikriti. Delničarji se ne razumejo na to stvar, saj niti ne dobijo vpogleda, drugič je pa pri velikih podjetjih tako velikanski mehanizem, da ga je težko obvladati, če kdo ni nebrenehoma sam v vodstvu. Skrbno je torej treba gledati, kam kdo naloži svoje prihranke, da jih ima za čas potrebe. Nekatera podjetja so tako varna, da imajo pupilarno varnost in nesejo dobre dobičke. Zato ima mnogo hranilnic take delnice, n. pr. Avstro-ogrška banka. Posest teh delnic daje zavodom tudi pravico govoriti in odločevati pri tem našem največjem zavodu, ter tako tvoriti važen faktor v skupnem javnem gospodarstvu.

Konečno pogledimo še razvoj delniških družb, kajti ravno po tem moremo najbolje spoznati njihov pomen za gospodarstvo. Predvsem so se delniške družbe najbolje na Angleškem razširile in do največjega razvoja povspele. Ko so leta 1862. uredili postavbo in olajšali trdi, proti bankam naperjeni Peelov zakon, moremo računati, da je bilo do leta 1896. na leto povprečno čez dober tisoč novih družb ustanovljenih. Velika večina teh novoustavovljenih družb je hitro propadla, tako da imamo v letu 1884. delniških družb 8692 z 476 milijoni funtov sterlingov (11.424 milijonov kron); štiriindvajset let pozneje pa jih

joče pridobitne in gospodarske zadruge v »Zadružni zvezi« v Ljubljani kot od deželne uprave odobreni zadružni centrali.

IV.

Vseučiliški zaklad se odstopi »Zadružni zvezi« kot brezobrestno posojilo na nedoločen čas proti celoletni odpovedi in se ji dovoli letna deželna podpora 12.000 K, če izpolni pod III. v prvem odstavku navedeni pogoji in razun tega še sledeče pogoje:

1. se zaveže podpirati prizadevanje deželnega odbora v smislu 2. odstavka točke III.,

2. priznava deželnemu odboru odločilen vpliv pri nameščanju zadružnih revizorjev na Kranjskem,

3. priznava deželnemu odboru pravico odposlati svojega zastopnika z odločujočim glasom v izpraševalno komisijo za revizorski izpit, ki posluje pri »Zadružni zvezi«,

4. se zaveže vsako sebi včlanjeno zadruge revidirati na željo deželnega odbora in v slučaju, da je zadruga sprejela od dežele kako podporo, dati deželnemu odboru prepis revizijskega poročila na razpolago, brezkvarno neposredni revizijski pravici deželnega odbora, če si jo je pridržal ob podelitvi deželne podpore ali pa če zadruga sama zahteva deželno revizijo,

5. se zaveže pripraviti in podati o vsaki sebi včlanjeni zadruzi deželnemu odboru na zahtevo potrebnj material za presojo, je-li dotična zadruga vredna in potrebna deželne podpore,

6. se zaveže podpirati v vsakem oziru deželni zadružni urad za dosego njegovih smotrov.

V.

Deželnemu odboru se nalaga, da vpoštevata pri obrestonosnem nalaganju tekočih blagajničnih sredstev v tekočem računu tudi kreditne zadruge, če so pogoji nalaganja v vsakem oziru enaki onim drugim v poštevi prihajajočih kreditnih zavodov; pri tem je gledati v prvi vrsti na potrebno gibčnost blagajničnih sredstev.

VI.

Deželni odbor se pooblašča po potrebi priskočiti zadružni organizaciji s tem, da prevzame deželno jamstvo do svote dveh milijonov kron, ako se prepriča, da iz tega jamstva ne preti deželi nikakršna škoda.

VII.

Uvažujoč, da propad »Glavne posojilnice v Ljubljani« utesne vsled nemenejenega jamstva njenih članov uničiti mnogo samostojnih gospodarskih eksistenc v Ljubljani in po deželi ter škodovati ugledu in kreditu domačega trga, — se naroča deželnemu odboru, naj razmotri položaj in ukrene, kar se mu zdi pripravno, da se po možnosti omili usoda nedolžnih žrtev in varuje ugled in kredit domačega trga.

Deželni odbor naj stopi v to svrhu v stik z drugimi javnimi faktorji, zlasti s c. kr. vlado in z mestno občino ljubljansko.

naštetjem 45.301, ki so imele premoženja 2123 milijonov funtov sterlingov (50.952 milijonov kron).

Na Nemškem ne vidimo sicer takega razvoja, vendar nas pa še za mnogo prekašajo. Navedem naj samo nekaj števil. Leta 1886/87. naštetjem 2143 delniških družb s premoženjem za 6846 milijonov mark, koncem leta 1909. pa naraste to število na 5256 s kapitalom 15.141 milijonov mark.

Kaj smo pri nas dosegli na tem polju? Prva delniška družba v Avstriji je bila Nacionálna banka, ustanovljena leta 1816. ki se je v šestdesetih letih izpremenila v Avstro-ogrsko banko. V letu 1830. naštetjem v celem 8 delniških družb s 36 milijonov goldinarjev, kateri kapital se pa že po desetih letih podvoji in znaša 727 milijona goldinarjev. Takrat je bilo 22 družb. Do leta 1873. raste nato število podjetij kar skokoma — v letih 1865 pa do konca leta 1871. naštetjem 242 novoustanovljenih delniških družb, od leta 1871. pa do maja usodnega leta 1873. celo 473 ustanov — in doseže v letu kraha (1873) osemstopenjajst družb, ki so imele kapitala 15274 milijona goldinarjev. Kriza v tem letu je pa pomešila z družbami, tako da jih štetjem vedno manj, kljub temu, da so jih semtertja še nanovo ustanavljali. V letu 1881. znaša delniško premoženje 6301 milij. goldinarjev, nato se pa polagoma izpreminja in raste; tako imamo leta 1904. delniških družb 573 z 22172 milij. kron, leta 1907. pa 648 družb z 2744 milijonov kron premoženja.

V novejšem času — od leta 1906. — je nastopila v gospodarstvu nova tvorba trgovinskih družb, družba z omejenim jamstvom, ki se kaže poklicano nadomestiti delniške družbe, saj do

Za vsak slučaj se dovoli deželnemu odboru za to pomožno akcijo poseben kredit za leto 1911. v znesku 50.000 K.

Predlogom sledi živahen aplavz in veliko odobravanje.

Poročevalec obširno motivira te predloge, izvajajoč približno sledeče:

Ni najmanjšega dvoma, da obsegajo predlogi odseka eno najvažnejših vprašanj deželnega gospodarstva, za naše zadružništvo. Stanje našega zadružništva izkazuje vseskozi visoke številke. Zadrug je v »Zadružni zvezi« okroglo 300, šteje so blizu 75.000 članic, 180.000.000 K prometa, deleži znašajo okoli 2.200.000 K, rezerva okroglo 1 milijon 700.000 kron, čisti dobiček 400.000 kron. Gre se torej za največjo gospodarsko organizacijo našega ljudstva.

Kljub temu pa je dežela nasproti tej organizaciji zavzemala čisto pasivno stališče. »Zadružna zveza« ni dobivala od dežele nobene podpore in je stala tudi sicer sama zase.

Drugače pa po drugih deželah. Štajerska je leta 1900 odotni zadružni organizaciji posodila 400.000 kron, v Dalmaciji je dežela zistemizirala mesta potovalnega učitelja revizorja, dajala zadrugam brezplačno knjige in blagajne ter 100.000 K letne podpore; na Salburškem je vsaka zadruga dobila 230, centralna pa 2000 K podpore, Nižjeavstrijska izvršuje poleg tega, da zadružništvo visoko subvencionira, sama revizijo, Galicija daje zadružništvu naravnost velikansko podporo in je ustanovila svoj revizijski urad, Goriška istotako podpira zadružništvo, pravtako Moravska in Češka, kjer znaša podpora zadružništvu 51.000 K, nemške zadruge pa so dobile 54.000 K.

Zadnji čas je torej, da tudi naša dežela kaj stori za zadružništvo in sicer nekaj, kar bo trajnega pomena. (Živahno odobravanje.)

Govornik poudarja predvsem, da bo to vplivalo blagodejno na javnost (Klici: Tako je!), ko bodo vsi, ki se za zadružništvo trudijo, videli, da se dežela za to stvar briga. Največji moralni vtisk pa bo brezdvoma imelo to, da dežela prevzame za zadružništvo garancijo dveh milijonov kron, po čemur se bo seveda poseglo le v izvanrednih slučajih. (Živahni bravo-klici.) Potom predlogov šestoročlanskega odseka se bo prepričal v bodoče vsak run na naše denarne zavode, vsak kvaren vpliv, izvirajoč ali iz zlobnega hujkanja iz političnih ali kakršnihkoli drugih motivov, izvirajočih iz konkurence ali pa iz velikih svetovnih denarnih kriz, katerih je v bodoče posebno zavoljo tega pričakovati, ker bo avstro-ogrska banka vsled zahteve Ogrov, da se začno izplačila v gotovini, morebiti primorana diskont zvišati in bo denar težko dobiti, vsled česar lahko pride tudi taka zadruga v težave, ki je sicer popolnoma urejena.

Referent omenja potem zlobno hujskanje in natolečevanje zoper Zadružno in zoper Gospodarsko zvezo in glede slednje omenja, da bo država, kakor je to drugod storila, tudi pri nas morala

takrat, da bo sklenjen za te nov in modern zakon.

Kakšen je naš, Slovencev, delež v razvoju delniških družb? Izmed obstoječih družb naštetjem najbolj znane: Jadranska banka v Trstu (6 milijonov kron), Ljubljanska kreditna banka (5 milijonov kron), Stavbena družba Union, Hotelska družba Triglav, Delniška pivovarna Zalec in Laški trg. Skoro vse stoji ugodno in se povoljno razvijajo. V novejšem času je bila ustanovljena — saj v pretežni večini — z nemškimi denarjem pivovarna Union, v Trstu pa se ravno vrši subskripcija delnic novoustanovljene hotelske družbe in kopališča Grljan-Miramar, katero podjetje moramo pač najtopleje pozdraviti. Saj je vesel dokaz, da naša podjetnost ni zaspala.

Da nimamo Slovenci več delniških družb in večjih podjetij na svoji zemlji v rokah, bo pač vzrok posebna slovenska lastnost, da neradi zaupamo denar industrijskim podjetjem, ko je vendar »samo« v hranilnicah in posojilnicah varno naložen. Če je vodstvo teh zavodov v poštenih in vestnih rokah, je to pametno, saj se posojilnice udeležujejo pri podjetjih; včasih pa te roke niso vestne in na to nas — žal — spominjajo dogodki zadnjih dni. Upajmo, da se bodo tudi v tem oziru razmere izpremenile in bo pri nas oživela industrija, obrt in trgovina, saj nas vspodbuja k temu lega naših krasnih dežel, ki so vrata v svet: skozi naše kraje pelje pot do morja. Grabežljive tujčeve roke se stezajo po njem, varujemo svoje morje in branimo svojo zemljo, gre za naš obstoj. Kajti le narod, ki je gospodarsko močan in neodvisen, ohrani svojo narodnost.

izgubo vsled akcije za nabavo sena pokriti s primerno podporo. Kar se pa Zadružne zveze tiče, je ta itak tupatam nastale nezdrave razmere sanirala z likvidacijo teh in onih zadrug, in kako se je to pametno in dobro izvedlo, dokazuje dejstvo, da od teh likvidacij člani niso imeli ne samo nobene izgube, ampak celo efektiven dobiček. (Klici: Čujte! Čujte!)

Kar se vseučiliškega zaklada 700 tisoč kron tiče, ki naj se po predlogih odseka obrne v brezobrestno posojilo Zadružni zvezi, je ta zaklad bil dosedaj popolnoma mrtev, ni pospeševal vseučiliškega vprašanja in ga tudi za en las ne naprej pomaknil in bo na ta način, kakor odsek predlaga, odslej v resnici oživiljen. (Živahno ploskanje, odobravanje in: Tako je! ter Živio-klici od strani S. L. S.)

Referent konča: Namen naših predlogov je spraviti zadružništvo za vselej na pravi in zdravi tir in mu zagotoviti zdrav napredek. (Živahno ploskanje in odobravanje.)

Deželni glavar otvori nato debato; prvi se je k besedi oglašil

grof Barbo,

ki izvaja sledeče misli:

Mi smo odločni prijatelji zadružništva, ki je postalo velik faktor v narodnogospodarskem življenju kranjske dežele. Nezdrave pojave, ki so tupatam nastali, smatramo za otroške bolezni, ker so se z zadružništvom pečali deloma novinci, deloma pa se ni razvil ponekod pravi zadružni zmisel. Vse to pa stranke, ki jo govornik zastopa, ne more ovirati, da ne bi predlogov S. L. S. odobraval in sprejela, izvzemši točk V. in VI. Predvsem je treba pozdravljati, da se ustanovi deželni zadružni urad s primerno kompetenco in da se le eno zvezo, »Zadružno zvezo« pripoizna nekako za oficijelno. Če se bo od neke strani te zbornice morebiti naglašalo, da je to strankarsko, je treba poudarjati, da je sploh nenormalno, da v majhni kranjski deželi obstojate dve zadružni organizaciji in se tako cepe sile, ki bi morale v prid gospodarskega napredka dežele ostati združene. Govornik soglaša z načelom, da zadružništvo ne sme biti ne strankarsko, ne nacijsko. Predlogi odseka pa merijo ravno na to, da se strankarstvo v zadružništvu odpravi in gre se zdaj le za to, da vse zadruge pristopijo k oficijelni »Zadružni zvezi«, ako hočejo postati deležne dobrot zakona.

Kar se tiče vseučiliškega fonda, je tudi govornik mnenja, da je to mrtev fond, ki vseučiliškega vprašanja kot takega sploh nič ne more pospeševati in ga po mnenju govornikovem tudi ni, sicer pa je deželi popolnoma svobodno, da ta fond zopet za njegov prvotni namen določi; če se ga »Zadružni zvezi« posodi, to ni v kvar njegovemu namenu. Premoženje »Zadružne zveze« je namreč tako veliko, da je teh 700.000 K popolnoma pokritih in ji zato nikakor ne bo težko ga deželi vrniti, kadar bo dežela to smatrala za potrebno.

Pomisliki pa, ki jih ima govornik glede odsekovih predlogov, so ti: da treba misliti, kako se bo za letno podporo, zoper katero govornik sicer ničesar nima, spričo deželnega proračuna našlo pokritje; potem se mu zdi, da se bo denar, ki ga misli dežela eventualno v zadružno organizacijo naložiti, nekako imobiliziral, končno pa je zoper garancijo dveh milijonov, ker je mnenja, da bo to zadruge lahko zapeljalo do lahkomiselnosti. Govornik pa tudi želi, da bi se njegovi stranki dalo določnejše zagotovilo, da bo »Zadružna zveza« odslej svoje delovanje samo na Kranjsko omejila, ker ne gre, da bi kranjska dežela zadružništvo drugih dežel podpirala.

Kar se »Glavne posojilnice« tiče, je sicer za to, da se olajša stanje nedolžnih žrtev njenega poloma, a to naj se omeji zgolj na deželne uradnike, od katerih so nekateri vsled tega prišli v nesrečo.

Drugi se oglasi za besedo

dr. Tavčar,

ki razvija te-le misli:

Najprej na slovesen način protestiram proti načinu, kako se je ta velevažna zadeva spravila v pričujočem zasedanju v razpravo. Za to zasedanje je bil dneveni red natančno določen in dopolnje tudi docela izčrpan. Če bi bil govornikov prijatelj (Veselosť) pl. Šuklje v tem slučaju postopal z ozirom na poslovni red tako strogo, kakor je svojčas nastopil zoper stranko, kateri ima govornik čast pripadati (Deželni glavar se smehlja), bi do tega ne bilo prišlo; tako pa se je narodnonapredno stranko s predlogi, ki so zdaj v razpravi, naravnost presenetilo, tako da narodnonapredna stranka o celi stvari ni imela prilike niti razmišljati. (Precejšnja veselost.) Po uverjenju govornika se je

že volitev šestih članov za posebni odsek izvršila čisto nepravilno in bi se moral nujni predlog častitega gosposkolega dr. Šusteršiča odstopiti enomizmed obstoječih odsekov, ki bi se na bil o stvari posvetoval temeljito in šepotem prišel pred zbornico s svojimi predlogi v bodočem zasedanju. (Dolga Lampe: Saj nobenega odseka ni!)

Vse to pa je, pravi govornik, na bolj zavoljo tega omenil, da bi se ne mislilo, da njegova stranka ne pozna poslovnika.

Kar se stvari same tiče, bo narodnonapredna stranka glasovala za predlog I., da je namreč dežela poklicala zadružništvo podpirati, in pa za predlog VI., da se pomaga žrtvam »Glavne posojilnice«. Glasovala pa bo narodnonapredna stranka zoper vse druge predloge.

Iz teh predlogov diha namreč p trdnem uverjenju govornika enostranost, ti predlogi služijo udirole v politične namene. (Ugovori.) Vi, gospodje, pripoznate le »Zadružno zvezo«, drug pa nočete poznati in podpirati. Govornik pravi, da ne taj, da predlogi S. L. S. nekaj zdravega obsegajo, toda njemu se vidi, da bi se morala sprejeti v celoti tudi druga Zveza in bi se morali vpoštovati tudi drugi elementi. Morala bi se vršiti preje pogajanja med obema Zvezama in šele potem priti na dan tako dalekosežnim načrtom. Nadalje pa meni govornik, da bi se bilo moralogospodarsko stanje »Zadružne zveze« natančno razložiti; ker se pa to ni storilo, se hoče zbornico siliti, da na slep glasuje.

Končno pravi govornik, da mu lež na srcu vprašanje vseučiliškega zaklada. Že v formalnem oziru bi bila p njegovem mnenju potrebna Najvišjša sankcija, da se zaklad odtegne svojem namenu, v stvarnem oziru pa je trdn prepričan, da če se predlog odseka sprejme, je slovensko vseučiliško vprašanje s tem pokopano. (Živahni ugovori.) Govornika je v odseku, kojegičlan je bil in prisostvoval seji, hud zabolelo, da je v navzočnosti člana tistestranske, ki slovenskemu vseučiliščutako zelo nasprotuje, padla v odsek od strani S. L. S. neka jako pikra opazka. (Klici: Kakšna?)

K sklepu predlaga govornik, da s predlogi II—VI odstopijo deželnemu odboru, da jih preišče in konča z vzklikom: Vi gospodje, za vsem tem neka skrivate! (Klici: Vse je v predlogih jasno rečeno!)

Nato pride na vrsto načelnik Slovj. Str.

dr. Šusteršič,

Govornik odgovarja najprej zastopniku veleposestva, grofu Barbu.

Gospodje od ustavovernega veleposestva hočejo glasovati za odsekov predloge izvzemši točk V. in VI. Ta izjema pa je po mnenju govornikovem čisto nepotrebna in če zastopniki ustavovernega veleposestva glasujejo za ostale točke, lahko glasujejo tudi za te dve, kajti pomisleki zoper njo so odkrito rečeno — ničevi.

Grof Barbo je proti temu, da bi dežela svoj denar eventualno obrestonosno pri kreditnih zadrugah nalagala. Toda točka, ki o tem govori, navaja natančno pogoje, pod katerimi bi bilo to dopustno, in ti pogoji so taki, da vsi pomisleki grofa Barbo padejo. Če on pravi, da kreditne zadruge denar rabijo, ker z njim delajo kupčije, mu je treba odvrniti, da tako vendar vsaka banka dela in kljub temu dežela svoj denar vanje vloga, da nese obrest. Odsek to v prvi vrsti zato predlaga, da dežela javnosti pokaže, da ima do naših zadružnih kreditnih zavodov isto zaupanje kakor do drugih (Živahno odobravanje.) Isto velja glede točke VI. Tudi v tej tiči predvsem dalekosežen moralen moment: dežela s tem manifestira, da ima do tega zadružništva, ki ga z današnjim dnem vzame v svojo zaščito, toliko zaupanje, da prevzame zanj garancijo dveh milijonov; dejansko itak dvoimim, da bi kdaj prišlo do tega, da bi to bilo potrebno.

Grof Barbo je menil, da bi utegnili okolnost, da dežela za zadružništvo garantira, zapeljati zadruge do lahkomiselnosti. Te skrbi pa jaz nimam in to zaradi tega, ker mi danes določamo da podpiramo eno samo za oficijeln pripoznano organizacijo, katero postavimo pod kontrolo dežele, koje poslovanje bomo nadzirali in vanj vpoštevati imeli ter mogli nanj odločiln vplivati (Dobro-klici.), vsled česar bi izključeno, da bi zadruge šle kakšno stranpot. Mi vendar ne bomo podpirali zadrug, ki ne pripadajo nobeni organizaciji ali se nočejo podvreči kontroli dežele.

Preidem na pomislek govornika od veleposestva glede delokroga Zadružne zveze. Zadružna zveza ima veliko članic izven naše dežele, mi pa

mo tudi, da jih ima na samem kranjskem toliko, da že njen kranjski lokrog zadošča in nas sili, da se za njo dežela zanima. Sicer pa je znano, da Zadruga zveza sama sili na to, da se bo več sprejemala novih članic iz kranjske dežele, kar jih pa je, se zdi, oziroma so se združile v svoje deželne zveze. To bo za zadrugištvu dodelo dobre uspehe; stavljam pa v večje zagotovilo predlog, da se k točki v odsekovih predlogov sprejme še odstavček: »Zadruga zveza« se zaveže, da svoje delo po možnosti omeji na kranjsko deželo in ne sprejme več izvenkranjskih članic. (Dobrokljci.)

Zdaj pa prehajam k velikim skrbem gospoda načelnika narodnonapredne stranke. (Veselosť. Klici: Saj je že šel!)

On je začel s formalnimi protesti. Klici: Kaj pa če drugega? Njemu se pred vsem zdi, da ni prav, da se je to zasedanje, ki je imelo natančno določen dnevni red (Klici: Saj je zmirej natančno določen!), kakor se on izražal: zlorabilo v to, da se je vložil predlog, ki je v razpravi. Na katero določbo deželne ustave se gospod dr. Tavčar pri tem svojem slovesnem protestu ozira, tega ne vem. Take določbe, da bi se zlic od deželnega glavarja preje določenemu dnevnemu redu ne smel vložiti kak nujen predlog, ne poznam. Zadeva pa, za katero se sedaj gre, je nujna in pereča (Klici: Tako je!), da pa je do tega prišlo, zato ravno naša stranka nima nobene krivde. (Živahno pritrdjevanje.) Ni naša krivda, da moramo zdaj reči naši javnosti: **Ne boj se! To in to je uničeno, zadrugištvu pa stoji trdno in se mu nobene reči pod božjim solncem ni bati.** (Burno ploskanje in viharno odobravanje) v zadrugištvu je tvoja prihodnost, slovensko ljudstvo; ne skrbite nič in delajte dalje na njegovem procvitu! (Dolgotrajno ponovno ploskanje) — da je bilo treba to reči, to je posledica plosmov, katerih nismo mi krivi in katerih nismo mi udeleženi. (Poslanec Višnikar nekaj pripominja. Dr. Šusteršič: Vi morate to najbolj vedeti, vi ste, gospod nadsvetnik, tudi eden izmed tistih, ki niso nič krivi; vi ste prostovoljno prevzeli posel predsednika likvidacijskega odbora, zato pa ste prišli še v nevarnost, da pridete pod ključ. Občna veselost.) Mi nismo pri teh polomih absolutno nič kot stranka udeleženi in kot stranka ne bi imeli nobenega interesa tukaj vmes poseči, toda mi smo tudi deželni poslanci in zato čutimo dolžnost varovati pri tej stvari občne koristi! (Veliko odobravanje.) Zato pa je bilo treba, da smo uporabili prvo priliko, da storimo, kar je bilo nujno potrebno.

Dr. Tavčar je dejal, da je bil odsek nepostavno izvoljen. Vprašam ga pa, zakaj ni dopoldne, ko se je volil, nič protestiral; ne samo, da ni protestiral, dal se je celo vanj voliti (Veselosť) in se je seje udeležil. Zdaj pa je naenkrat postal tega naziranja, da bi se bila cela stvar morala izročiti enemu izmed že obstoječih odsekov. Gospod dr. Tavčar je dejal, da je to rekel najbolj zavoljo tega, da bi se ne mislilo, da on ne pozna deželnozbornskega poslovnika. Gospod dr. Tavčar pa je ravno s tem pokazal, da ga res ne pozna; prvič določa poslovnik (govornik citira in prebere dotični paragraf), da se nujne stvari smejo izročiti posebi v to izvoljenim odsekom, drugič pa se ta zadeva enemu izmed že obstoječih odsekov sploh ni mogla izročiti, ker je bilo zadnje zasedanje vendar zaključeno in zato **noben odsek sploh več ne obstoja.** (Gromovita veselost. Dr. Pegan: Prosim, disciplinarni odsek posluje dalje. Dr. Šusteršič: Tega pa ne verjamem, da bi bil dr. Tavčar želel, da zadrugištvu izročimo disciplinarnemu odseku. — Burno veselje.) Sicer je pa petdesetletna praksa deželnega zbora vedno bila taka, tudi pod drugimi glavarji, ki so bili gospodu dr. Tavčarju bolj simpatični kakor sedanji pl. Šuklje, čeprav je njegov prijatelj. (Veselosť.)

Gospod dr. Tavčar je protestiral nadalje zoper neodkritosrčnost, ki smo jo z vložitvijo teh predlogov v prospeh zadrugištvu baje pokazali. Jaz ne vidim nobene neodkritosrčnosti, za hrbitosti ali kaj temu podobnega? Moj predlog je bil dopoldne prebran in jasno je bilo v njem rečeno, naj odsek že v prihodnji seji stavi primerne konkretne predloge. Dr. Tavčar je temu pritrđil s tem, da je za moj predlog glasoval, se dal v odsek izvoliti in se njegove seje udeležil. V tem odseku je imel vsak pravico staviti svoje predloge; prof. Jarc je stavil svoje, ki so zdaj v razpravi, dr. Tavčar pa ni stavil nobenega. Jaz bi bil srčno želel, da bi tudi on katerega stavil, pa sem zastoj čaka.

Ne, ni nobene neodkritosrčnosti na naši strani, neodkritosrčnost, skrivanja in pristranost, **ta se kaže danes na nasprotni strani.** (Veliko pritrdjevanje.) Iz vseh predlogov, stavljenih od odseka, so pobrali gospodje vseh enega samega; vzeli so tisto rožino iz putice, namreč »Glavno posojilnico« (Velika veselost), za vse drugo pa nočejo glasovati. Če ni to pristranost, ne vem, kaj bi bilo. Gospodje, rečemo vam odkrito, da to ni dobro; bilo bi po mojem uverjenju celo s stališča vaše stranke veliko boljše, če bi vi bili tudi druge točke sprejeli. (Klici: Tako je!)

Dr. Tavčarju pravimo: Mi smo tudi tukaj, tudi mi imamo svoje zadrugištvu. Gospodje, jaz nikoli ne govorim o zadrugištvu kake stranke, jaz stojim nastrotno na stališču, **da moramo vse sile zastaviti, da pride zadrugištvu vun iz strankarstva.** (Veliko, dolgotrajno ponovno odobravanje in ploskanje.) Jaz glede zadrugištvu poznam eno samo razliko: če so zadruge solidne, če res odgovarjajo namenom, ki jim imajo služiti, potem je vseeno, h kateri stranki pripadajo slučajno tisti, ki jih upravljajo. **In te reelne zadruge, te je treba ščititi,** ker tu se gre za del narodnega, občega premoženja. Zakaj mi nismo zato tukaj, da bi delali politiko trenutnih uspehov, ampak **da delamo za ves narod reelno in solidno politiko.** (Živahni klici: Tako je!) Treba je zadrugištvu v naši deželi centralizirati, odpraviti nezdravo konkurenco, ki zadrugištvu le kvari in dela z dvojno režijo le nepotrebne stroške. (Klici: Res je!) Mi imamo dolžnost na to delati in danes predlagamo, da stopi centralizirano zadrugištvu v okrilje dežele in Zadrugo zvezo obvezemo, da to teženje deželnega zbora po centralizaciji tudi od svoje strani podpira. Zdaj je odvisno edino-le od volje tistih zadrug, ki k Zadrugi zvezi ne spadajo, da izvajajo primerne konsekvence, ako hočejo postati deželne dobrote, ki jih jim naši predlogi nujajo. Če pa tega nočejo, potem tiste zadruge le pokažejo, da ne služijo svojim namenom (Živahni klici: Tako je!) in zato jih mi tudi ne moremo in ne smemo podpirati. Kar se pa tiče posredovanja, katero je rekel dr. Tavčar, da bi bilo med obema zadrugama v svrhu centralizacije preje potrebno — to ve vsak, da bi taka posredovanja dolgo trajala, položaj v deželi pa je zdaj tak, da moramo hitro nekaj napraviti, da moramo solidnemu zadrugištvu reči: Dežela je za vami; tu so vrata, pojte notri, kateri hočete!

Potem pa je rekel, dr. Tavčar, da bi se ne smel vseučiliški zaklad dati zadrugištvu v posodo, prvič že zaraditega, ker bi bilo v to svrhu potreba najvišje sankcije. To pa ne drži, zakaj vseučiliški zaklad je bil ustanovljen z navadnim sklepom deželnega zbora brez sankcije in se zato sme tudi brez sankcije dati na posodo. Seveda, če bi imel vseučiliški zaklad najvišjo sankcijo, potem bi bil jaz gotovo zadnji, da bi se le en vinar od njega za kaj drugega porabil, zakaj če bi bil sam cesar s svojo sankcijo vseučiliški fond pustil ustanoviti, potem bi bil na ugodni rešitvi našega vseučiliškega vprašanja najvišja faktor v državi angažiran. Tega pa žalibog ni. Ta ugovor dr. Tavčarja je bil torej jako nepotreben.

Kar pa zaklad sam zadeva, se z njim vprašanje slovenskega vseučilišča niti za eno minuto, tudi ne za eno sekundo ne pospeši. (Klici: Tako je!) Ta zaklad je bil nekaj silno neekonomičnega. Če ta zaklad danes Zadrugi zvezi posodimo, bo ta zaklad šele živ, bo ekonomično deloval. Če bi pa bili ta zaklad pustili še dlje mrtev ležati, da ne bi kaj koristil, razun tega, da za vseučiliško vprašanje nima absolutno nobenega pomena, **bi nas ljudstvo lahko upravičeno na odgovor poklicalo!** (Klici: Tako je!)

G. dr. Tavčar se je pritoževal, da so v odseku padle pikre besede glede na slovensko vseučilišče. Jaz sem bil načelnik tega odseka, pa teh pikrih besedi nisem slišal. Pač pa vem, da je gospod deželni glavar, najboljši poznavalec in tak ljubitelj slovenskega vseučilišča, da more v tem oziru z vsakomur prenesti vsako konkurenco, v odseku jako zanimivo razlagal, kakšen **nezmisel** je bil ta fond naložiti, ker nas ni niti en korak privedel dalje do cilja in ker je popolnoma mrtev ležal. Vprašanje slovenskega vseučilišča je vprašanje bodoče politične konjunktore. Ali bo prišla ta konjunktura, potem jo bomo mi izrabili — zato smo mi tukaj — in potem se slovensko vseučilišče ustanovi, ali pa ne pride. Ne v enem ne v drugem slučaju vseučiliški zaklad nič ne koristi in je popolnoma vseeno, ali je tukaj ali ga ni. Bila bi sploh velika škoda, ako bi v slučaju, da država vseučilišče ustanovi, dežela morala tako ogromno vsoto žrtvovati:

država sploh ne bo gledala na to, kadar vseučilišče ustanovi, ali imamo mi za to kakšen fond na razpolago ali ne. Kar pa zadeva tisto frazo dr. Tavčarjevo, da se je s tem slovensko vseučilišče pokopalo, imam odgovoriti le še to, da skušnja zadnjih let kaže, da tisti, **ki so slovensko vseučilišče vprašanje neprestano kompromitirali, sedijo ravno v liberalnih vrstah!** (Na te besede nastane v zbornici nepopisen vihar in ogorčenje, naperjeno proti liberalcem; čujejo se vsakovrstni ogorčeni vzkliki in fej-klici zoper liberalce.)

Končno opozarja govornik na to, koliko store druge dežele za zadrugištvu. Galicija je takoj dotirala zadrugištvu s dvema milijonoma kron in je prevzela še vrh tega zanj jamstvo za nadaljnjih 8 milijonov. (Klici: Čujte! Čujte!) Če ima Galicija toliko zaupanja do svojega še tako mladega zadrugištvu, koliko več ga moremo mi imeti do naše že tako visoko razvite Zadrugne zveze! Na nas je, da zdaj pokažemo, da imamo vanjo to zaupanje. Sicer pa za posojilo, ki ga Zadrugi zvezi damo, obstoja več kot zadostno jamstvo, jamstvo Zadrugne zveze znaša namreč čez dva milijona. (Čujte!) To je pač zadostna kreditna podlaga za 700.000 kron posojila.

Če za predloge odseka glasujemo, storimo le svojo sveto dolžnost, stori svojo sveto dolžnost dežela!

Govoru našega načelnika je sledilo dolgotrajajoče ploskanje in veliko odobravanje.

Nato se oglasi za besedo

dr. Triller.

Govornik najprej z vsem ogorčenjem protestira zoper to, da bi se hotelo v pičlih dveh urah dvigniti zadrugištvu s strankarskim namenom. Govornik zakliče: **Vaši predlogi pomenijo politični pogrom zoper naše zavode!** (Klici: Oho! Kaj tako se bojite? Revizija od dežele vendar ni pogrom!)

Prehajajoč na vseučiliški zaklad, poudarja govornik, da smatra okolnost, da je danes pri seji navzoč tudi ljubljanski vladika (Klici: Je že pri škofu! Velika veselost), za nekako tragiko usode; kajti takrat, ko so šla ljubljanska napredna društva z razvitimi zastavami na kolodvor sprejeti novega vladika, (Knezoško se smešlja. Klici: O tem pa rajši molčite!) takrat je on zaklical: »Živela slovenska univerza!« Naša srca so takrat v razkošju zaplavala, danes pa je isti vladika navzoč, ko se slovenska univerza pokopuje. (Buren smeh; viharno krohotaenje.) Govornik se spominja, kako junško se je delegacija S. L. S. v državnem zboru za slovensko vseučilišče borila, če se pa vseučiliški zaklad zdaj Zadrugi zvezi brezobrestno posodi, bo to napravilo slab vtis na javnost. (Dr. Šusteršič: Ja, ali bomo s tem fondom napravili univerzo?) Govornik opozarja na to, da bo država od mesta zahtevala, da univerzo zgradi, kakor na primer obrtno državno šolo. (Dr. Šusteršič: Univerze nikoli! Dr. Lampe: Odkod pa to veste?) Govornik pravi, da bo najbržeje tako; sicer mora univerzo vselej država zgraditi, v Avstriji pa vlada za nas drugačna pravica kot za Italijane. (Burni vzkliki: Tega pa mi ne bomo pustili!) Govornik: Pa dajte profesorjem za spisovanje šol. knjig! (Ogorčeni vzkliki: Ali ne dajemo? Katoliško tiskovno društvo jih zalaga, mi pa bogate honorarje plačujemo!) Govornik pravi, da je k njemu prišel nek profesor tožiti, da deželni odbor premalo stori glede tega. (Veliko ogorčenje.) Slabo uslugo ste s tem storili profesorju Zmaveu! (Kli: Le še enkrat naj k nam pride!)

Končno govornik naglašja, da bo večina S. L. S. nosila posledice, ki bodo nastale vsled tega, da se je vseučiliški zaklad posodil in je s tem trpelo slovensko vseučiliško vprašanje. (Klici: »Ja bomo zelo lahko nosili.« Mi vam te odgovornosti ne bomo olajšali. (Klici: »Je ni treba! Se vam zahvaljujemo!« Veselosť.)

Glede »Glavne posojilnice« pa govornik predlaga, da se subvencija za nedolžne žrtve zviša od 50.000 K na 100.000 K.

Do besede pride

dr. Lampé,

ki odgovarja predgovorniku. Dr. Triller vidi v predlogih odseka glede pospeševanja zadrugištvu pogrom na liberalne denarne zavode. Tega jaz ne razumem. Če ima zadruga, denaren zavod čisto vest, če so njegovi računi v redu, če je njegove poslovanje pravilno, bo prišel rad pred deželni odbor in pokazal svoje račune ter se podvrget reviziji. Kot pogrom bi se moglo deželno nadzorstvo smatrati le tedaj, ako je kaj zavodov, ki nimajo čiste vesti in čistih računov! (Viharno pritrdjevanje.) Če obstojajo v naši deželi taki

zavodi, ki v tem, če od njih zahtevamo račune, vidijo pogrom nase, potem je naša sveta dolžnost, da take elemente eliminiramo iz javnega življenja! (Veliko pritrdjevanje in tako je-klici.)

Kar se tiče posojila »Zadrugi zvezi«, je govoril dr. Triller nekaj o slabem vtisu, ki ga bo to napravilo na javnost, če se vseučiliški zaklad zadrugištvu posodi. Vprašam, katera pa je tista javnost, ki se bo razburila? **To je par ponesrečenih individuv v Ljubljani.** (Viharno dolgotrajno odobravanje. Klici: »To so navadni faloti!«) Ljudje, ki se imenujejo časnikarje, pa tega imena ne zaslužijo, ta »javnost« se ne bo nikoli pomizila, (Burno pritrdjevanje.) ker le od te ga živijo, da namenoma in iz poklica lažejo, bližnjiku čast kradejo in obrekujejo! **Na iake elemente se ozirati, to bi bilo res obsodbe vredno.** (Tako je!)

Sicer pa ima posojilo »Zadrugi zvezi« pretežno le moralen pomen, ker »Zadruga zveza« bi tudi brez njega lahko izhajala; mi hočemo le pokazati, da hočemo vse, kar le moremo storiti, **da branimo tisto zadrugištvu, ki je brez varstva bilo doslej izpostavljeno napadom vsakega cigana.** (Klici: »Spada že na gavge! Ti lumpi so si vse izmislili, dejstva, številke so bile zlagane.

Gospod dr. Triller se je seveda moral dotakniti tudi navzočega gospoda knezoškofa, in jaz kakor se vsakokrat, tudi zdaj konstatiram, da dr. Triller ne more nikoli govoriti, da se ne bi spomnil kakega škofa, mežnarja ali kapucina. (Veselosť.) Zadnjič smo govorili o cestah, danes o zadrugištvu in bilo je govorjenje tudi o kanalih po Ljubljani, dr. Triller pa je zmirej prišel na škofo, fajmoštre in kapucine. (Veselosť.) K tej temi se vrne vedno z največjo nezmotljivostjo. No, kar se tistih sprejemov tiče, ki so jih liberalci našemu knezoškofu svoj čas priredili — gospodje! tega se spominjati imate pač najmenj povoda, in jaz se le čudim, da se danes liberalci le upa s temi rečmi na dan priti, po vsem tem, kar so ti ljudje od takrat našemu knezoškofu prizadeli! (Živahno pritrdjevanje.)

Zdaj pa šolske knjige, ki so prišle tudi v debato. Deželni odbor je vse storil, da so se slovenske šolske knjige tiskale. Liberalci so vedno vpili, kako so potrebne, storili pa niso nič. Noben liberalni založnik ni sprejel rizika; tisti, ki je ta veliki riziko z velikimi žrtvami vzel nase, je bilo **Katoliško tiskovno društvo!** (Čujte! Čujte!) Profesori pa se ne morejo pritoževati; deželni odbor jim je izplačeval obilne honorarje, kakor bi jih nikjer drugod ne bili dobili in ni vprašal, katerega političnega mišljenja je ta ali oni profesor, in zato obžalujem, da je prišel od liberalne stranke na nas ta napad. (Dr. Šusteršič: **Prihodnjič si bo treba te gospode natančneje ogledati!**) Jaz pravim: Odslej ne bomo dali nobene nagrade več za nobeno knjigo, ako ne bo res potrebna; **ne pa, da bi nekateri profesorji brez potrebe začeli pisati knjige, le zato, da bi honorar vlekli!** (Klici: Tako je! Klici: In dopust dobivali!)

Končno poudarja govornik, da je dr. Trillerjev predlog, naj se subvencija za nedolžne žrtve »Glavne« od 50.000 poviša na 100.000, sama demagogija. Če bi bili mi rekli, da damo 100.000, bi on brezdvoma rekel: Dajmo 200.000. (Klici: Kar dá naj jih! Veselosť.) Na eni strani vpijejo ti gospodje, da denar vun mečemo in se s skrbjo povprašujejo, kje bomo dobili pokritje, na drugi strani pa hočejo, da mesto 50.000 damo 100 tisoč.

Dopoldne se je pri razpravi o desetmilijonskem posojilu pokazalo, kakšen velik ugled in kredit uživa pred svetom naša dežela. Naša dolžnost je, da priпомoremo do čim večjega kredita pred vsem svetom tudi našemu zadrugištvu! (Živahno ploskanje.)

Nato se oglasi

dr. Erek.

Gospodje! Debata o tej zadevi se je popolnoma tako vršila kakor je vsak od nas naprej vedel. (Veselosť.) Jaz se le tega bojim, da bi mi, ko smo danes videli te gospode in njihove argumente, ne postali preveč prevzetni (Velika veselost) in da bi spričo njihove žalostne figure ne začeli o sebi preveč misliti. (Viharno veselost.)

Nam je bilo čisto jasno, da bodo gospodje danes rekli dvoje, da je slovensko vseučilišče pokopano in da je »Zadruga zveza« falitna. (Dr. Triller: tega ni nobeden rekel.) Prosim, vi ste rekli, da bo dežela »Zadrugi zvezi« dala denar, ker ga ji manjka, če ga ji pa manjka, je deficit in zato je jasno, da se je od vaše strani hotelo to izraziti, kar sem rekel. (Dr. Triller: Mi smo lojalni.) Na vašo lojalnost jaz presneto malo dam! (Veselosť.)

Govornik nato navaja vse važnejše številke gospodarstva »Zadrugne zve-

Splošno le malokdo vé, da obstoji med Kranjsko in Severno Ameriko trgovina z deklicami, ki je precej obsežna. Glavni svoj izvor ima v kranjskih naselbinah Pueblo v državi Colorado in Kleveland v državi Ohio. Med tem ko v večini severoamerikanskih državah krčmarjem ni dovoljeno imeti ženske za postrežbo, imajo Kranjci v zgoraj omenjenih naselbinah to prednost, da smejo imeti njihovi »saloonkooper« (krčmarji), ki so navadno tudi Kranjci, ženske za postrežbo, ker imajo večinoma tudi takozvane »boarding-house« (jedilne hiše), v katerih dobe njihovi rojaki za primerno nizko, povprečno ceno hrano, stanovanje in perilo. Vvoz deklet se navadno vrši tako-le: Krčmar vpraša vsakega novodošlega gosta, ki hoče biti pri njem na hrani in stanovanju, po njegovi rodbini in drugih njegovih zasebnih zadevah, poizveduje po razmerah v njegovi domači vasi, pri čemur se zanima zlasti za to, če je tam kaj lepih deklet. Ako so novodošlemu gostu znana taka dekleta, jim ponudi krčmar denar za pot na posodo, ki si ga bodo potem pri njem odslužile. Ponudba dekletu, za katerega je na ta način poizvedel, se izvrši ali pismeno, ali pa še večkrat ustmeno po posredovanju kake tretje osebe v domovini, ki skrbi potem tudi za neovirano pot v Ameriko. Pot, ki jo nastopajo navadno dolenski kmetski dekleta v Severno Ameriko, gre čez Inomost in Švico-Marseille, kjer se dekletom, ki gredo baje k svojim sorodnikom, ne napravljajo nobene težave, če tudi nimajo, kakor je v večini navada, nobenih potnih listov.

Da so dekleta izpostavljena marsikaki nevarnosti, je umevno. Zaslužijo sicer na teden po 4 do 5 dolarjev; toda kako? Gost vpraša dekle, kaj da hoče piti. Izbere si seveda drago žganje, pije pa kako ceneno limonado. Razloček pride njej na dobro. Vendar pravi za služek je v sramoti za denar. Dekleta so izročena popolnoma na milost in nemilost gostilničarja. Angleščine ne znajo in se je v družbi svojih rojakov tudi ne priuče. Le redka so tista kranjska dekleta, ki se v ameriških gostilnah kot natakariče ne izgubé. Včasih se pač zgodi, da se to ali ono dekle s kakim rojakom poroči ali si tudi tako prihrani lepo svoto denarja, mogoče tudi domov kake krone pošlje; taki izredni slučaji krožijo potem po domovini in tako pripravijo potem kako še omahujočo do tega, da se poda v neznanost, kjer se žalibog najčestje ne le pogrezne v brezno razuzdanosti, ampak, ker mlada lica le prehitro izginejo, tudi v največjo bedo in revščino.

Odkrito rečeno, nas je nekoliko osupnilo to razkritje in zdelo se nam je nemogoče, da bi se take stvari pred našimi očmi godile in bi mi zanje niti ne znali in da nam bi morali šele nemški listi oči odpreti.

Amerikanski list »Glas Naroda« je te stvari označil kot popolnoma iz trte izvite in neresnične. Nam se je tudi zdelo, da so to znane ameriške race, Informirali smo se pa vendar na mero-dajnem mestu in zvedeli, da je te informacije na dan spravil neki človek, ki je podal za svojo addresso sledeče podatke: Alexander Thoman, »Slovenski Narod«, Laibach. — Mi tega moža sicer ne poznamo, ako se ne motimo, je liberalen slovenski »časnikar« v Ameriki, gotovo ga bo pa poznal »Glas Naroda«, ki pozna dobro svoje ljudi. Zato lahko sklepamo, da so omenjene informacije po stari liberalni maniri — lažnjive.

Skoro ne moremo verjeti, da je ta mož zadnji čas nastavljen — pri c. kr. kmetijski družbi kranjski za »reklamo kranjske čebele« v Ameriki.

Književnost.

Cerkvenim in pevskim zborom priporočamo za postni in velikonočni čas sledeče skladbe:

Foerster Anton: Lamentacije in očitania, za mešani zbor; part. 70 v.

Sattner P. Hugolin: Osem postnih pesmi, za mešani zbor, orgle in soli. Part. 1 K 50 v, glas po 38 v.

Kimovec Franc: Rihar renatus, za mešani zbor in orgle. V tej zbirki se med drugimi nahaja tudi več postnih in velikonočnih napevov, dalje križev pot (star harmoniziran napev), pri nas najbolj v rabi. Part. 3 K, glasovi po 40 vin.

Labarnar Ivan: Velikonočne pesmi, za mešani zbor. Part. 1 K 30 v.

Ocvirk Ivan: Šestero velikonočnih pesmi, za mešani zbor. Part 1 K. Glas po 15 v.

Foerster Anton: 12 pange lingua, za mešani zbor in orgle. Part. 1 K 80 v, glasovi po 50 v.

Sicherl Josip: Velikonočne pesmi, (Riharjevi in drugi napevi), za mešani deloma moški zbor. Part. 1 K.

Kimovec - Premrl: Introitus et Communiones, za največje in večje praznike celega leta, po vatikanski novi izdaji harmoniziran koral. Part. 2 K, glasovi po 1 K.

Sattner P. Hugolin: Te Deum, za mešani zbor in orgle (novo). Part. 1 K 60 v, glasovi po 10 v.

Foerster Anton: Te Deum, za mešani zbor ali za en glas z orglami (po motivih Haydnove zahvalnice). Part. 50 v.

Dalje priporočamo večjo izbiro skladb, kakor: ofertorijev, Te Deum, regina coeli, gradualij, asperges me, vidi aquam itd., eno- ali večglasno za orgle ali orkester, raznih najboljših skladateljev, kakor so: Goller, Witt, Griesbacher, Filke, Gruber, Koenen, Haller, Mitterer, Stehle, Menerer, Brosig, Schöpf itd.

Po prestanih ošpicah

Prisla le je to znamenito — ribičem — kot garancijskim znakom SCOTT-ovega ravnanja.

je glavna stvar, da se moči zopet zelo hitro ponove in s tem odstranijo nevarne komplikacije. Scott-ova emulzija je za ta namen materi najboljši prijatelj. Scott-ova emulzija obstoji v glavnem iz najčistejšega in najboljšega ter najbolj učinkujočega norveškega ribjega olja in je kljub temu skozi in skozi slastnejša, lažje prebavna in bistveno bolj učinkujoča kot navadno ribje olje.

Scott-ova emulzija

je zelo zanesljivo, gotovo in izoborno krepljivo sredstvo, ki Vam bode gotovo prineslo zanesljiv uspeh.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 vin.

Dobi se v vsch lekarnah.

TRŽNE CENE

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 20. februarja.

Pšenica za april 1911	11-72
Pšenica za maj 1911	11-50
Pšenica za oktober 1911	11-—
Rž za april 1911	8-20
Rž za oktober 1911	8-16
Oves za april 1911	8-66
Koruza za maj 1911	5-73

Meteorologično poročilo.

Višina n. moriem 306-2 m, sred. zračni tlak 736-0 mm

Dni	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
19	9. zveč.	727.9	5.1	sr. zah.	oblačno	
20	7. zjut.	728.8	2.9	sl. jzah.	del. obl.	0.0
	2. pop.	730.5	8.0	sr. vzhod	pol. obl.	
Srednja včerašnja temp. 5.3°, norm. 0.2°.						

Zahvala.

539

Podpisani si štejemo v dolžnost se iz globine srca zahvaliti na izkaznem sočustvovanju povodom smrti našega očeta, oziroma starega in prastarega očeta

Jožefa Kodre

vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so prihiteli od blizu in daleč, da izkažejo nepozabnemu pokojniku zadnjo čast. Posebno zahvalo pa izrekamo domačemu preč. g. župniku za tolažilne obiske in za vodstvo pogreba.

Bog vsem stoterno povrni!

Šentvid nad Vipavo, 17. februarja 1911.

Zalujoči ostali.

Konj (kobila)

540

turške rase se da v najem event. proda. Naslov pove uprava lista.

Kurzi efektov in menjic.

dne 18. februarja 1911.

Skupna 4½ konv. renta, maj—november	93-—
Skupna 4½ konv. renta, januar—julij	93-—
Skupna 4-2½ papirna renta, februar—avgust	96-90
Skupna 4-2½ srebrna renta, april—oktober	96-90
Avstrijska zlata renta	115-93
Avstrijska krona renta 4½	92-95
Avstrijska investic. renta 3½½	82-65
Ogrska zlata renta 4½	111-60
Ogrska krona renta 4½	91-90
Ogrska investicijska renta 3½½	80-95
Delnice avstrijsko-ogrške banke	19-43
Kreditne delnice	673-—
London vista	239-95
Nemški drž. bankovci za 100 mark	117-25
20 mark	23-47
20 frankov	19-01
Italijanski bankovci	94-50
Rubliji	2-53½

Prodajam

520 3

prodajalniško opravo

en pudel in stelažo s predali. Naslov pove upravništvo.

Poročni prstani

močni v zlatu, na trpežnosti neprekosljivi, 1 par od 7 K naprej v modernih fasonah, graviranje brezplačno

FR. CUDEN

urar in trgovec

Ljubljana

samo Prešernova ulica št. 1.

Največja zaloga stenskih ur. - Ceniki zastoj tudi po pošti. 121

Več stanovanj

z dvema sobama se odda za **majski termin** v Ilirski ulici št. 22. - Več se izve pri **Ad. Hauptmannu na Resljevi cesti.** 502

Korespondent

kristjan
v starosti med
24. in 27. letom
samskega stanu

se takoj sprejme za neko večjo tovarno, ki je popolnoma zmožen slovenščine in nemščine v govoru in pisavi in more dokazati dobro trgovsko izobrazbo. Ponudbe pod „A 6908“ na anončno pisarno **Haasenstein & Vogler A. G. Dunaj I.**

536 2-1

Obvestilo.

O imovini „Glavne posejilnice v Ljubljani“

registrirane zadruge z neomejeno zavezo v likvidaciji se je razglasil dne 13. februarja 1911

konkurz

Konkurzni komisar: ces. kr. deželne sodnije svetnik dr. Jak. Toplak v Ljubljani.

Začasni upravnik mase: dr. I. C. Oblak, odvetnik v Ljubljani.

Volilni narok 21. februarja 1911 dopoldne ob 9. uri pri tej sodnji v izbi št. 123 pred konkurznim komisarjem.

Zglasilni rok: do 30. aprila 1911.

Narok za likvidovanje in poravnava 16. maja 1911 dopoldne ob 9. uri pri tej sodnji, v izbi št. 123 pred konkurznim komisarjem.

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani,

oddelek III, dne 13. februarja 1911.

535 3-1

Hiša s pekarijo

vrt, dve veliki kleti, več stanovanj, drvarnic in pralne kuhinje v Ljubljani se proda po zelo nizki ceni. Več pove 531

M. Lipovič v pivovarni »Union«, Spod. Šiška.

Mladenič

star 26 let, trezen, pošten ter dobrih starišev išče primerne boljše službe

najraje za šolskega slugo. Naslov pove upravništvo Slovenca. 532

Mlad, vojaščine prost

534 2

kontorist

dober stenograf in stroje pisec, ki se razume na zaračunavanje tedenskih plač, ter je več slovenščine in nemščine v govoru in pisavi, se sprejme takoj. Ponudbe naj se pošljejo

Kranjski družbi za izdelovanje »železnine« v Kamniku.

Enonadstropna

vila

bolj majhna, s šestimi sobami se proda v Rožni dolini št. 217, blizu župne cerkve sv. Antona pri Ljubljani, ležeča nasproti peka.

Občni zbor „Ohrambenega društva“ v Ljubljani

bo v smislu § 9. društvenih pravil v sredo dne 22. februarja, ob pol 12. uri dop. v prostorih Katol. tiskarne, I. nadstr. (posvetovalnica tiskovnega društva)

Spored:

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Volitev petih odbornikov in dveh namestnikov.
4. Slučajnosti.

Odbor.

429 (3)

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. **Vezenje** poučujemo brezplačno.

**: Adlerjevi :
pisalni stroji.**

Ceniki zastoj in franko.

Ivan Jax in sin

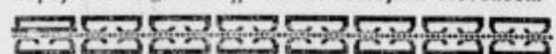
Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:
Dürkopp, Styria (Puch), Waffenrad.

Šivalni stroji

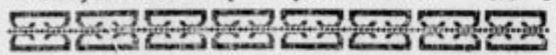

Kupujte le vajdalice: „U korist obmejnim Slovincem“

Gostilna

s posestvom in pripravo za pekarijo se odda v najem ali v nakup v Kanalski dolini, pri cerkvi in žel. postaji za Višarje. Naslov pri upravnistvu. 493 1

Sprejme se v službo moški, ki se razume in ima veselje do **vrtnarstva**

obenem bi se učil pri izdelovanju

sodavice in pokalice

Prednost imajo samski, srednje dobe; ako ni drugače tudi oženjeni. Zglasijo naj se pismeno ali osebno pri 526

Jozetu Steh, trgovcu Podgorica, pošta Videm pri Dobropoljah.

Valični mlin v Domžalah I. Bončar, Ljubljana

Centralna pisarna in skladišče: Vevova ul. 6.

Telefon interurb. št. 129.

Telefon interurb. št. 129.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti, otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici: Peter Gruden & Komp., Stolni trg 9.

**FRANC
SOUVAN
SIN**

**manufakturna
veletrgovina**

v Ljubljani

Mestni trg št. 22 in 23.

1816 1 Narodno podjetje.

Nizke cene. Solidna posrežba.

64

Največja in najstarejša **tovarna lončenih pečij in raznih lončenih izdelkov**

Avd. Drelse v Ljubljani

Mnogokrat odlikovana. Mnogokrat odlikovana

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinije, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustr. ceniki so na razpolago

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Za križ in svobodo. Igrokaz v petih dejanjih (6 moških in 1 ženska vloga). K — 50, pet izvodov in več po K — 35.

Posebno za mladeniška društva pripravna igra, polna navdušenja za krščanska načela. **Andrej Hoier**, tirolski junak. **Fran Rihar**. Ljudska igra v petih dejanjih s predgovorom in sklepno sliko (18 moških, 4 ženske vloge). K — 80, deset izvodov K 5.—

Ta igra je bogata po lepih prizorih, se popolnoma prilaga slovenskim ljudskim značajem in visoko vnema domovinsko čustvo. **Zbirka ljudskih iger**; dosedaj 15 zvezkov po K — 80.

Ta zbirka je zlasti za naša izobraževalna društva, pa tudi za druge odrede ljudskega in diletantškega značaja neobhodno potrebna; igre se dajo vse brez posebnih pripomočkov lahko uprizoriti.

Vse igre v tej zbirki so prirejene za jednake t. j. samo moške ali samo ženske vloge.

- Vsebine:
1. zvezek se začasno ne dobi.
 2. zvezek. 1. Vedeževalka. — 2. Kmet-Herod. — 3. Zupan sardamski ali Car in tesar. — 4. Jeza nad petelinom in kes.
 3. zvezek. 1. Mihi pod zemljo ali zadnje ure poganstva v Rimu. — 2. Sanje. — 3. Sveta Neža. K — 80.
 4. zvezek se začasno ne dobi.
 5. in 6. zvezek. 1. García Moreno. — 2. Krčmar pri zvitem rogu. — 3. Kukavica modra ptica ali boj za doto. — 4. Sveta Cita. — 5. Pri gospodi. — 6. Črevljari. — 7. Kmet in fotograf. — Kovačev študent.

Mešani in moški zbori. Jakob Aljaž. Sedem zvezkov po K — 40.

Naša pevska društva se bodo rada poslužila novih navdušenih domačih pesmi, kakoršne nam nudi Aljaževa zbirka. Vsi zbori so vzorni in veličastni, a vendar priprosti in lahki, treba samo poslušati se jih.

1. zvezek: 1. Domovini. — 2. Nevesti. — 3. Ne zveni mi. — 4. Naša zvezda. — 5. Ujeteja ptica tožba. — 6. Soči.
2. zvezek: 1. Pri zibelki. — 2. Čerkvica. 3. Ne tožim. — 4. Oj planine. — 5. Oj z Bogom, ti planinski svet! — 6. Solškodomski mladinci. — 7. Na bregu.
3. zvezek: 1. Psalm 118. — 2. Ti veselo poj! 3. Na dan. — 4. Divna noč.
4. zvezek: 1. Ujeteja ptica tožba. — 2. Zakipi duša. — 3. Dneva nam pripelji žar. 1. — 4. Pri pogrebu.
5. zvezek: 1. Job. — 2. V mraku. — 3. Dneva nam pripelji žar. 2. — 4. Z vencem tem ovenčam Slavo. — 5. Triglav.
6. zvezek: 1. Opomin k veselju. — 2. Sveta noč. — 3. Stražniki. — 4. Hvalite Gospoda. — 5. Občutki. — 6. Geslo.

7. zvezek: 1. Slavček. — 2. Zaostali ptič. — 3. Domorodna iskrica. — 4. Pri svatbi. — 5. Pri mrtvaškem sprevodu. — 6. Geslo.
- Venček gorenjskih** za mešani zbor. Fran Kimovec. Part. K — 50, deset izvodov K 350.

Planinke za sopran, alt, tenor in bas. Ivan Laharnar. Op. 10. Dva zvezka po K 120. Vsebine 1. zvezka: Ptican. — Na planine. — Najlepše doma. — Pomladna. — Pri zibelki. — Prezgodnje cvetlice. — Vsebine 2. zvezka: V Logu. — Le pevač. — Planinarica. — Svarilo. **Pomladanski odmevi.** Pesmi za sopran, alt, tenor in bas. Ivan Laharnar. Op. 5. Dva zvezka po K 130.

Gorske cvetlice. Slovenski napravi za čvetero ali petero mešanih glasov. Ivan Laharnar. Part. K 150.

Venček narodnih pesmi za mešani zbor. Alojzij Mihelič. 2. zvezek. Part. K — 50. **Nagrobnice.** Francišek Marolt. Lično vez. K 240. **Telovadka**, za moški zbor. Stanko Premrl. Partitura K — 50, glasovi po K — 10. **Moški zbori.** Fran Ferjančič. Partitura K 220. Vsebine: Budilna. — Zlati dnevi. — Ljstva in petelin. — Naš prapor. — Bog blagoslovi

Za društva in društvene prireditve:

Bajuk, Odmevi naših gajev (narodne pesmi). II. zvezek za moški, mešan, deloma ženski zbor. Partit. K 140. — Napevi so vzeti iz naroda in so popolnoma v tem duhu harmonizirani, služili bodo prav dobro vsem našim pevskim zborom.

Vodopivec, Kovačev študent. Besede povzete iz Zbirke ljudskih iger (Iv. Kovačič). — Priljubljena, lahko-uprizorljiva spevoigra silno komične vsebine. Za proizvajanje pevskih točk je potrebnih samo šest (oziroma pet) moških in en ženski glas.

Krek, Turški križ. Igra v štirih dejanjih. — **Tri sestre.** Igra v treh dejanjih. K 1.—, 10 izvodov K 8.—. — Vsebine obeh, za mešane vloge prirejenih iger, je tako zanimiva ter za oder tako sijajno prirejena, da se bodeta igri radi svoje lahke uprizorljivosti gotovo kmalu osvojili naše ljudske odre.

Sardenko, Slovanska apostola. Zgodovinska igra. Ob 1025 letnici Metodove smrti (885—1910). K 120. — Krasna knjiga vsebuje samo moške vloge in ima poleg poučnega smotra tudi namen netiti med Slovenci narodno zavest ter buditi narodni ponos.

Slovenska Talija. Iz te zbirke je na razpolago v naši zalogi še okoli 80 raznih resnih in veselih iger za mešane vloge. Cena je za vse zvezke enaka in znaša samo 30 vin. za vsako igro. — Seznamek te zbirke dopošljemo na zahtevo.

pošteno rokodelstvo. — Slovo mrtvim. — Pokojnemu u slovo.

Šesti venček narodnih pesmi za troglasni ženski zbor. Fran Kimovec. Partitura K — 40, deset izvodov K 3.—.

Moški zbori. Vinko Vodopivec. Partitura K 160. Vsebine: Bratje v kolo. — Z vencem tem ovenčam glavo. — V mraku. — Sijaj, sijaj lunica! — Lepi Jurij. — Pogled v nedolžno oko. (Ženski zbor.) — Bratovi orlom.

Gorski odmevi. Zbirka moških zborov in čveterosplov. Ivan Laharnar. Op. 8. Dva zvezka po K 150.

Vsebine 1. zvezka: Mi vstajamo. — Moja domovina. — Bratje v kolo! — Napitnica. — Slovan na dan! — Lovčovo slovo. — Vsebine 2. zvezka: Z vencem tem ovenčam glavo. — Vinski hram. — Naša zvezda. — Lahko noč.

I. venček narodnih pesmi za moški zbor. Anton Grum. Part. K — 50, deset izvodov K 4.—.

II. venček slovenskih narodnih pesmi za moške ali ženske glasove. Anton Grum. Part. K — 80. **Praeludium et postludium** super hymnum austriacum auctoris Josephi Haydn pro organo aut Fortepiano quator manibus (Secondo —

7. in 8. zvezek. 1. Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta. — 2. Za letovišče. — 3. Občinski tepček. — 4. Dve materi. — 5. Nežka z Bleda. — 6. Najdena hči.

9. zvezek. 1. Na Betlehemskih poljanah. — 2. Kazen ne izostane. — 3. Očetova kletev. — 4. Čašica kave.

10. zvezek. 1. Fernando strah Asturije ali izpreobrnjenje roparja. — 2. Rdeči nosovi. — 3. Zdaj gre sem, zdaj pa tja. — 4. Poštna skrivnost ali začarano pismo. — 5. Strahovi.

11. zvezek. 1. Večna mladost in večna lepota. — 2. Repoštev, duh v krkonoskih gorah ali vsega je enkrat konec. — Prepirljiva sosedu ali boljša je kratka sprava kakor dolga pravda.

12. zvezek. 1. Izgubljeni sin. — 2. V ječi. Pastirci in kralji. — 3. Ljudmila. — Planšarica.

13. zvezek. 1. Vestalka. — 2. Smrt Marije Device. — 3. Marijin otrok.

14. zvezek. 1. Junaška deklica. Devica Orleanska. — 2. Sv. Boštjan. — 3. Materin blagoslov.

15. zvezek. 1. Fabiola in Neža. — 2. Turki pred Dunajem.

Knjigovodstvo. Ivan Podlesnik. 1. del. Vez. K 320. Prvi del „Knjigovodstva“, ki je pač najvažnejši pripomoček za gospodarski napredek, obsega načela za društva, za „Čebeliče“, za mladeniče in gospodarje.

Knjigovodstvo. Ivan Podlesnik. 2. del. Vezano K 620.

Drugi del je posebno za posojilnice in sploh za združništvo prirejen ter obsega veliko tabel. Obravnava o kreditu, zadrugah, raifajznovkah, konverziji, blagovnem prometu in navaja praktične zgleda.

„Ped.“ c. octava). Anton Foerster. Op. 105. Partitura K — 60.

Naša zvezda. Anton Foerster. Op. 87. (Besede Simon Gregorčičeve. Samospev s klavirjem. Partitura K — 80.

Bom šel na planince. Marko Bajuk. Potpuri slovenskih narod. pesmi za tamburaški zbor. Partitura K 3.—.

Vsebine: Bom šel na planince. — Na planincih solnčice sije. — Čez tri gore. — Solnce čez hribe gre. — Pa bom šel na planince. — Jaz pa pojdem na Gorenjsko. — Tiha luna jasno sije.

Na Gorenjskem je fletno. Marko Bajuk. Potpuri slovenskih narod. pesmi za tamburaški zbor. Partitura K 3.—.

Vsebine: Po jezeru. — Bratci, veseli vsi. — Le enkrat bi videl. — Na Gorenjskem je fletno. Mešani in ženski zbori. Fran Ferjančič. Partitura K 3.—, glasovi po K — 50.

Zbirka obsega sledeče vzorno dovršene zbere: Pozdrav slovenskemu domu. — Tone selnce, tone... — Planinarica. — Pustni večer. — Solnce čez hribe gre. — Na morju. — Šivilja. — Plevice. — Rožmarin. — Lahko noč.

Vse te knjige se dobe v Katoliški Bukvarni v Ljubljani, knjigarni „Nirija“ v Kranju in J. Krajec nasl. v Novem mestu.